

УДК 378.015.31:613

Ващенко І. М.

ORCID 0000-0003-0236-2753

Кандидат історичних наук, доцент,
Завідувач кафедри фізичного виховання та хореографії
Національного університету
«Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка
(Чернігів, Україна) E-mail: kafedra.fizo@gmail.com

Рапацька Т. В.

ORCID 0000-0003-2674-5281

Аспірант кафедри фізичного виховання та хореографії
Національного університету
«Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка
(Чернігів, Україна) E-mail: raptv59@ukr.net

Порядіна В. В.

ORCID 0000-0002-9346-3383

Аспірант кафедри фізичного виховання та хореографії
Національного університету
«Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка
(Чернігів, Україна) E-mail: 3307675@ukr.net

Сичова І. А.

ORCID 0000-0003-3055-1703

Викладач кафедри фізичного виховання та хореографії
Національного університету
«Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка
(Чернігів, Україна) E-mail: bilyaffka@gmail.com

СУБ'ЄКТИВНЕ УЯВЛЕННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ПРО ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ

У статті обґрунтовано, що здоров'я людини залежить не тільки від фізіологічних чинників, соціального середовища, інфраструктури, теоретичних знань, ефективного педагогічного впливу, але й від особистісного уявлення про здоровий спосіб життя.

Мета роботи – вивчити структуру і зміст суб'єктивних уявлень майбутніх педагогів про здоров'язбереження.

Особлива увага приділена руховій активності студентів в освітньому процесі вищої школи і формуванню позитивної мотивації до розвитку здоров'язбережувальної компетентності. Розглянута також структура освітнього середовища закладу вищої освіти, модель формування людської поведінки.

Методологія. Для вирішення задач дослідження автори скористалися методом аналізу та узагальнення даних науково-методичної літератури, психолого-педагогічним спостереженням, опитуванням, методами математичної статистики. У дослідженні взяли участь студенти різних спеціальностей Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка.

Наукова новизна дослідження полягає у тому, що вперше були досліджені психологічні і соціальні детермінанти у формуванні суб'єктивного уявлення про здоров'язбережувальну поведінку студентів різних спеціальностей. Уточнено зміст та складові понять «здоровий спосіб життя», «здоров'язбереження».

Висновки. Результати дослідження вказують на те, що суб'єктивні уявлення студентів про здоров'язбережувальну поведінку відрізняються рівнем інтернальності, ціннісними орієнтаціями, самооцінкою здоров'я.

Подальші дослідження пов'язані з розробкою науково обґрунтованої педагогічної технології формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх педагогів з урахуванням емоційного, пізнавального і поведінкового компонентів.

Ключові слова: суб'єктивне уявлення, студентська молодь, здоров'язбереження.

Постановка проблеми. Освітня галузь має стати сьогодні здоров'язбережувальною на всіх рівнях через стрімке погіршення здоров'я покоління, що підрастає, на долю якого випало розв'язання надскладного завдання – зберегти те, що залишилось від живої природи і власне здоров'я, щоб передати його прийдешнім поколінням.

Результатом професійної підготовки учителя нової української школи, незалежно від спеціальності, повинна стати готовність до цілеспрямованої діяльності задля збереження і зміцнення власного здоров'я і здоров'я учнів. Педагог має стати справжнім прикладом для учнів, щоб зробити здоров'язбереження значущим, цікавим, «модним».

Важко не помітити протиріч між декларативною турботою держави про здоров'я дітей й учнівської молоді та цілим рядом чинників соціально-економічного характеру, які унеможливають реалізацію державних програм, спрямованих на здоров'язбереження покоління, яке підрастає.

Студентська молодь завжди була духовним потенціалом нації, готовою до прогресивних змін і перетворень і являла собою найбільш здорову соціальну групу. Сьогодні доводиться констатувати відсутність у студентства пріоритету здоров'я та мотивації до здорового способу життя.

Світова наукова спільнота віднесла здоров'я до глобальних проблем. Але людина не сприймає глобальні проблеми як власні. Доказом цього є ситуація, яку переживає сьогодні людство у зв'язку з пандемією COVID-19. Проблемою нехтують, маючи всю інформацію у вільному доступі, допоки самі з нею не стикаються. Тільки почуття власної причетності до проблем здоров'я, «внутрішня стурбованість», за словами Г. Бейтсона, може змусити людину замислитися про екологічні проблеми, про необхідність формування навичок здоров'язбережувальної поведінки. Інакше люди намагаються закрити очі на інформацію, яка турбує, відсувати її в часі [1; 9].

Тому вивчення суб'єктивного уявлення майбутніх педагогів про проблеми здоров'язбереження видається актуальним.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Сучасна філософія освіти, валеологія, психолого-педагогічна наука мають у своєму арсеналі ґрунтовні напрацювання в сенсі переосмислення цінностей освітньої діяльності, шляхів, умов формування навичок здоров'язбережувальної поведінки дітей і молоді.

Сутність понять «суб'єктивне» або «особистісне ставлення» людини до об'єктів та явищ навколишнього світу розкрито в працях А. Ф. Лазурського, В. Н. М'ясищева, О. М. Леонтьєва, С. Д. Дерябо, О. М. Ясвіна, В. І. Панова. Відтворюючи реальні, об'єктивні відносини людини зі світом, суб'єктивні ставлення обумовлюють вибір людини, її поведінку.

О. М. Леонтьєв вважає, що проблема сприйняття у психології повинна ставитися як проблема побудови у свідомості індивіда багатомірного образу світу, образу реальності. Психологія образу (сприйняття) – це конкретно-наукове знання про те, як у процесі своєї діяльності люди будують образ світу, в якому вони живуть, діють, який вони самі переробляють і частково створюють; це знання також про те, як функціонує образ світу, опосередковує їхню діяльність в реальному світі [7, с. 12].

С. Д. Дерябо визначав суб'єктивне ставлення у психології як суб'єктивно забарвлене особистістю відображення взаємозв'язків потреб з об'єктами і явищами світу, що є фактором, який обумовлює поведінку. Тобто, якщо об'єкт чи явище не входить в коло нагальних потреб людини, то і ставитися вона буде до нього «ніяк». Тому суб'єктивний простір особистості не співпадає з її об'єктивним простором [5, с. 397].

Проблемою здоров'язбереження дітей та молоді займаються Ю. Д. Бойчук, О. Г. Бусигін, С. В. Гаркуша, Г. П. Грибан, О. Д. Дубогай, Т. Ю. Круцевич, М. О. Носко, Л. М. Рибалко, Л. П. Сушенко, О. В. Тимошенко, А. В. Цьось, Б. М. Шиян та інші вчені.

Ю. Д. Бойчук відносить проблему здоров'я до найбільш складних і комплексних проблем сучасної науки, тому вважає, що розробка стратегії і тактики здоров'язбереження людини в сучасних екологічних і соціально-економічних умовах потребує цілісного наукового підходу, який має реалізуватися в міжпредметних зв'язках [6, с. 5].

На необхідність формування інтегрованих знань в сфері здоров'язбереження дітей та молоді у процесі професійної підготовки педагогів вказує О. Г. Бусигін.

Наш видатний співвітчизник В. І. Вернадський з гіркотою констатував, що в «реальності все пов'язано, а в теорії зв'язку немає. У кожній окремій науці свої теорії, своя мова і свій предмет» [3, с. 24].

Компетентнісний підхід як результат підготовки майбутніх учителів до здоров'язбережувальної педагогічної діяльності передбачає не просту суму знань, умінь, набутих у закладі вищої педагогічної освіти, а наявність досвіду у розв'язанні конкретних питань, пов'язаних зі збереженням дитячого здоров'я.

Наукова думка спрямована сьогодні на створення сприятливого середовища, особистісно-орієнтованого підходу до проблем формування культури здоров'я студентської молоді. Розробка О. Д. Дубогай і А. В. Цьоса здоров'язбережувальної педагогічної технології для дошкільнят та учнів «Навчання в русі», а також фізкультурно-масові заходи «Свято Руху, Краси і Здоров'я», які проводяться в НПУ імені М. П. Драгоманова під керівництвом О. Д. Дубогай, можуть слугувати прикладом нестандартного підходу до розв'язання проблеми гіподинамії, формування позитивної мотивації та стійкого інтересу до занять фізичною активністю, розвитку психічних функцій дітей і молоді.

Модель формування готовності до використання здоров'язбережувальних технологій майбутніми учителями фізичної культури, обґрунтування ключової ролі фізичних навантажень для здоров'язбереження дітей та молоді розкриті у дослідженнях С. В. Гаркуші.

М. О. Носко, О. А. Архипов, В. П. Краснов встановили залежність мотивів та інтересів студентів до занять фізичною культурою і спортом від типу темпераменту. Вчені розробили систему диференційованого підходу до студентів з різними характерологічними особливостями, обумовленими типом вищої нервової діяльності [9, с. 5].

Наукові розробки принципово нових підходів до підвищення ефективності фізичного виховання студентів залишаються нереалізованими, на думку Г. П. Грибана, через низку об'єктивних соціально-економічних чинників, а також браком педагогічних кадрів, здатних до втілення інноваційних технологій викладання фізичного виховання [4, с. 399].

Методологія. У процесі роботи були використані методи, адекватні меті і завданням дослідження: аналіз й узагальнення наукової та методичної літератури, джерел мережі Internet, психолого-педагогічні спостереження, бесіди, опитування, методи математичної статистики.

Мета дослідження – вивчити структуру і зміст суб'єктивних уявлень студентів про здоров'язбережувальний спосіб життя.

Наукова новизна пошуку полягає у тому, що вперше дослідження суб'єктивного уявлення майбутніх педагогів про здоров'язбереження ставить задачі виявлення опосередкованих чинників впливу на поведінку.

Результати дослідження. Античні філософи розглядали людину і всі явища природи у їх єдності. Лікарі-філософи стародавнього світу стверджували, що мистецтво жити своїм корінням входить у мистецтво бути здоровим і залежить від накопичених знань, звичок, стану довкілля. Перемога технократичного мислення призвела до нещадного нищення природних ресурсів, і людина опинилася на межі виживання.

Експериментальні дослідження з різновіковими групами населення, тривалі спостереження доводять, що фізична складова значно впливає на дві інші складові здоров'я людини – психічну та соматичну, що дозволяє розглядати її не як другорядну, а самостійну складову здоров'я людини. Однак, тривалий час вчені розглядали психічну та соматичну складові здоров'я, а фізичну складову – лише в плані реабілітації наслідків соматичних порушень.

П. Ф. Лесгафт наголошував, що виховання розуму і тіла – це один єдиний процес.

М. О. Носко відносить рухову функцію до «найдавніших і головних функцій життєдіяльності людини». У процесі філогенезу, зі зміною умов зовнішнього середовища «ускладнювалися рухові задачі, на які людський організм реагував збагаченням своїх координаційних ресурсів завдяки вже організованому педагогічному процесу» [8, с. 5].

Позитивному емоційно-вольовому розвитку дитини з перших днів її життя сприяють легкі фізичні вправи, спрямовані на зміцнення всієї м'язової системи, масаж, прогулянки на свіжому повітрі, загартувальні процедури. З віком навантаження повинні зростати, не перевищуючи, але й не знижуючи допустимі психофізіологічні можливості дитини. М. Р. Могендович є автором теорії кінезофілії, сутність якої полягає в інстинктивній потребі в рухах будь-якого живого організму, у тому числі й дитячого. Для повноцінного розвитку кожна дитина повинна отримувати індивідуальну добову дозу мимовільних рухових навантажень. Нестача рухів у дитячому віці є причиною цілого ряду захворювань серцево-судинної та дихальної системи, опорно-рухового апарату.

Сім'я, заклади дошкільної освіти, початкова школа мають виховувати поважне ставлення до фізичної культури і спорту. На жаль, у закладах дошкільної освіти часто відсутні інструктори з фізичної культури, не вистачає обладнання, басейнів, спортивних залів. Під час прогулянок на свіжому повітрі вихователі не проводять рухливих ігор, спрямованих на зміцнення фізичної складової здоров'я. Вихователів не готують до такої роботи з дітьми.

У початковій школі на підсвідомому рівні формується ставлення дітей до уроків фізичної культури як до другорядних. Це численні звільнення від уроків фізичної культури, заміни на більш «важливі» заняття, на підготовку до свят тощо. Саме на цьому етапі у дітей починає формуватися переконаність у не обов'язковості даного предмету.

У закладах вищої освіти заняття фізичною культурою для значної частини студентів закінчуються разом з останнім заліком. Самостійні заняття фізичними вправами, загартування, раціональне харчування, дотримання правил гігієни вимагають від студентів тривалого самостійного додання відповідних труднощів. Тому необхідно вивчати мотиваційну сферу молодих людей, за можливості впливати на неї, а також надавати необхідну інформацію, яка б змушувала замислюватись над проблемами здоров'язбереження.

Вчені називають освітнє середовище важливим чинником впливу на розвиток і саморозвиток студента, якщо навіть він не мав досвіду фізичного виховання. С. Д. Дерябо відносить до освітнього середовища сукупність усіх можливостей навчання і розвитку особистості, до того ж можливостей як позитивних, так і негативних [5, с. 349].

Тому зростає роль викладача вищої школи у справі збереження здоров'я молоді. Слід відмітити, що більшість викладацького складу ЗВО не може слугувати в цьому сенсі прикладом для студентів. У кожній професії виділяють рівні розвитку здібностей: ремісник, здібний, талановитий, геніальний. Не кожен педагог наділений харизмою, талантом, але існують компенсаторні можливості в рамках будь-якої діяльності. Цією ідеєю пронизане вчення нашого видатного філософа і педагога І. А. Зязюна про формування педагогічної майстерності. Навіть на рівні «ремісника» педагог повинен навчитися впливати на учнів, створювати мотивацію до занять фізичною активністю. Особливо це стосується вчителів початкової школи.

О. Г. Бусигін пропонує прийняти за методологічну основу сучасної педагогічної науки «загальнолюдські цінності, ноосферні норми поведінки людей та еколого-соціальну відповідальність для сталого розвитку» [2].

Вчений так визначає систему чинників, які впливають на поведінку людини:

1) Соціально-економічне й екологічне середовище (система освіти і виховання, соціальні відносини, природні умови тощо);

2) усвідомлення потреб (матеріальних, духовних) у формі цілей, інтересів, бажань;

3) мотивація до дії;

4) прийняття рішення;

5) установка (внутрішня мобілізація, готовність до практичної дії);

6) реалізація установки (вчинок, діяльність).

Усі ланки поведінки людини між собою взаємопов'язані і взаємодіють. Середовище породжує потреби, а ті, у свою чергу, – інтереси, бажання, прагнення, потяги, цілі. Мотив є внутрішнім усвідомленням мети, а вмотивоване рішення діяти реалізується у вчинку, спрямованому на середовище. Великого значення у процесі діяльності набувають почуття, переживання людини, які відбиваються на її вчинках [2, с. 21].

Отже, щоб запрограмувати певний вчинок або бажаний напрямок дії учня, студента, педагог має розробити методичну систему правильного вибору на кожному етапі реалізації цієї програми.

Як відомо, найскладнішим завданням у процесі виховання і самовиховання є перебудова звичок, поглядів, переконань, світогляду. Тому, щоб впливати на формування навичок здорового способу життя, необхідно дослідити мотиви, які спонукають людей до занять фізичними вправами.

Американські фахівці у сфері психології спорту та фізичного виховання Р. С. Уейнберг та Д. Гоулд, узагальнивши досвід колег, називають причини, які спонукають до занять фізичною культурою:

1. Контроль маси тіла.

2. Зниження ризику розвитку гіпертензії.

3. Зняття стресу та депресії.

4. Задоволення (у підлітків).

5. Підвищення самооцінки.

6. Спілкування.

Відповідно заважають займатися фізичними вправами такі причини:

1. Нестача часу.

2. Відсутність знань про тривалість, інтенсивність занять, їх наповненість.

3. Відсутність тренувальних засобів.

4. Втома [10, с. 240].

Процес формування здоров'язбережувального способу життя моделюється індивідуальними особливостями людини, її організму, етапами онтогенезу, бажанням відповідального ставлення до всього, що відбувається навколо.

З метою вивчення суб'єктивного уявлення студентів про здоров'язбереження, ми скористалися анкетною, розробленою в Центрі здоров'я Торонтського університету, яка являє собою модель «якості життя». Складається ця модель з дев'яти сфер, об'єднаних у три загальні категорії:

– стан особистості (фізичний, психологічний);

– оточуюче середовище (соціальне й екологічне оточення, локальна громада);

– наявна інфраструктура (можливості власного розвитку, проведення вільного часу, наявність роботи та можливість працевлаштування).

Кожна з цих складових розглядається як певна можливість для особистості, яка може скористатися такими можливостями заради досягнення добробуту. Таким чином, якість життя визначається як ступінь задоволеності індивідом важливими можливостями свого життя.

У своєму дослідженні ми запропонували студентам три групи індикаторів здорового способу життя за стандартизованою методикою: власні дані (ВД), соціальне оточення (С), можливості (М).

Всього в опитуванні взяли участь 63 студента 1-2 курсів Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка (38 дівчат і 25 юнаків). Студенти представляли різні спеціальності, окрім фізичного виховання. Вони мали зробити загальний вибір п'яти основних, на їхню думку, показників здорового способу життя (ЗСЖ), а не за кожною групою. Іншим завданням була самооцінка обраних проранжованих показників ЗСЖ за п'ятибальною шкалою.

Суб'єктивні уявлення студентів про цінності здорового способу життя ми оцінювали шляхом підрахунку кількості виборів кожного з показників ЗСЖ. У результаті обробки анкет студентів було отримано таке ранжування цінностей здорового способу життя у % і, відповідно, середня самооцінка у балах: 1) екологія (17,6% – 2,1 б.); 2) рівень зарплати (14,4% – 3 б.); 3) медичне обслуговування (12,8% – 3,7 б.); 4) харчування (12,8% – 3,5 б.); 5) заняття фізичною культурою і спортом (11,2 % – 3,1 б.); 6) сон (9,6% – 3,5 б.); 7) спілкування (8% – 3 б.); політична ситуація (6,4% – 3,2 б.); житло (4,8% – 3,7 б.); сім'я (3,2% – 4 б.).

Таким чином, більшість студентів відносять до складників здорового способу життя екологію, матеріальне благополуччя, рівень медичного обслуговування, повноцінне харчування, заняття фізичною культурою і спортом, сон, задоволення соціальних потреб. У списку переважають цінності, які виділені в категорію можливостей. З одного боку це, на нашу думку, позитивний фактор, бо студенти бачать вихід із ситуації, можливості реалізації дій задля збереження власного здоров'я. З іншого боку, це може означати, що всі труднощі у боротьбі за здоровий спосіб життя вони схильні відносити до об'єктивних умов, до відсутності можливостей, наприклад, повноцінно харчуватися, спілкуватися, займатися фізичними вправами, отримувати гідну зарплатню або інформацію тощо.

Висновки. 1. Отримані результати вказують на те, що у питаннях збереження власного здоров'я студенти посилаються на об'єктивні обставини, хоча вбачають можливості для розвитку навичок здорового способу життя. 2. Суб'єктивні уявлення студентів про здоров'язбереження різняться рівнем інтернальності стосовно ставлення до власного здоров'я, ціннісними орієнтаціями, самооцінкою складових здоров'я. 3. Формування здоров'язбережувальної поведінки студентської молоді вимагає уваги до мотиваційної сфери студентів у прагненні до фізкультурно-оздоровчих занять як суттєвого чинника зміцнення здоров'я, а також озброєння студентів знаннями, які б дозволили цілеспрямовано керувати цим процесом у майбутній трудовій діяльності.

References

1. Бейтсон Г. Экология разума. Москва: Смысл, 2000. 404 с.
Beitson, G. (2000). *Ekologiya razuma [Ecology of the mind]*. Moscow, Russia: Smysl.
2. Бусыгин А. Г., Корнеева Е. А. Досмоэкологический подход к формированию здоровьесберегающей компетенции будущих учителей. *Педагогика и психология*. 2008. № 2. С. 19–23.
Busygin, A. G., Korneeva, E. A. (2008). *Dosmoekologicheskii podhod k formirovaniu zdoroviesberegaushchei kompetencii budushchih uchitelei [Dosmoecological approach to future teachers' health – saving competence]*. *Pedagogika i psixologiya – Pedagogy and Psychology*, 2, 19–23.
3. Вернадский В. И. Научная мысль как планетарное явление. Москва: Наука, 1991, 268 с.
Vernadskij, V. I. (1991). *Nauchnaya mysl kak planetarnoe yavlenie [Scientific thought as planetary phenomenon]*. Moscow, Russia: Nauka.
4. Грибан Г. П. Формування готовності студентів до майбутньої професійної діяльності в системі фізичного виховання. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка*. Чернігів, 2014. Випуск 118. С. 399–401.
Hryban, G. P. (2014). *Formuvannya hotovnosti studentiv do maibutnioi profesijnoi diyalnosti vsystemi fizychnoho vyhovannya [Development of the preparedness of students to future professional activity in the physical education system]*. *Visnyk Chernih. nats. ped. un-t im. T. H. Shevchenka – Bulletin of the T.H. Shevchenko National Pedagogical University*. Chernihiv, Ukraine: Vyd-vo ChNPU, 118, 399–401.
5. Екологічна психологія: Тексти. За ред. Швалба Ю. М. К.: Сталкер, 2006. 490 с.
Shvalb, Yu. M. (Ed.) (2006). *Ecologichna psyhologiya [Ecological psychology]: Texts* Kyiv, Ukraine: Stalker.
6. Загальна теорія здоров'я та здоров'язбереження : колективна монографія / за заг. ред. проф. Ю. Д. Бойчука. Харків: Вид. Рожко С. Г., 2017. 488 с.
Boychuk, Yu. D. (Ed.) (2017). *Zahalna teoriia zdorovia ta zdoroviazberezhennia [General theory of health and healthcare]: a collective monograph*. Kharkiv, Ukraine: Publisher Rozhko S. G.
7. Леонтьев А. Н. Образ мира. Избр. психолог. произведения. М.: Педагогика, 1983. 251 с.
Leontiev, A. N. (1983). *Obraz mira: izbrannye psihologicheskie proizvedeniya [Image of the world: selected works]*. Moscow, Russia: Pedagogika.
8. Носко М. О. Теоретичні та методичні основи формування рухової функції у молоді під час занять фізичною культурою та спортом: автореф. дис. на здоб. наук. ступеня доктора пед. наук: спец.13.00.09 теорія навчання. К., 2003. 53 с.
Nosko, M. O. (2003). *Teoretychni ta metodychni osnovy formuvannja rukhovoji funkciji u molodi pid chas zaniat fizychnoju kulturoju ta sportom [Theoretical and methodological bases of formation of motor function of youth during physical ducation and sports]*. Extended abstract of Doctor's thesis. Kyiv, Ukraine.
9. Носко М. О., Архипов О. А., Краснов В. П. Основні фактори мотивації молоді до фізичного самовдосконалення. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. 2018. Вип. 3К(97)18, С. 369–372.
Nosko, M. O., Arkhypov, O. A. & Krasnov, V. P. (2018). *Osnovni factory motyvacii molodi do fizychnoho vyhovannya [Main factors of youth's motivation to physical self-perfection]*. *The scientific journal of the National Pedagogical Dragomanov University*. Vol. 3K(97), 369–372.

10. Уэйнберг Р. С., Гоулд Д. Основы психологии спорта и физической культуры. Киев: Олимпийская литература, 1998. 336 с.
Ueinberg, R. S., Gould, D. (1998). *Osnovy psihologii sporta i fisicheskoi kultury* [Basics of psychology of sports and physical culture]. Kiev, Ukraine: Olympic literature.

Vashchenko I.

ORCID 0000-0003-0236-2753

*Ph.D. in Historical Sciences, Associate Professor,
Head of the Department of Physical Education and Choreography,
Т.Н. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium»
(Chernihiv, Ukraine) E-mail: kafedra.fizo@gmail.com*

Rapatska T.

ORCID 0000-0003-2674-5281

*Ph.D. student of the Department of Physical Education and Choreography,
Т.Н. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium»
(Chernihiv, Ukraine) E-mail: raptv59@ukr.net*

Poriadina V.

ORCID 0000-0002-9346-3383

*Ph.D. student of the Department of Physical Education and Choreography
Т.Н. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium»
(Chernihiv, Ukraine) E-mail: 3307675@ukr.net*

Sychova I.

ORCID 0000-0003-3055-1703

*Lecturer of the Department of Physical Education and Choreography
Т.Н. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium»
(Chernihiv, Ukraine) E-mail: bilyaffka@gmail.com*

SUBJECTIVE REPRESENTATION OF HEALTH PRESERVING BY STUDENT YOUTH

The article substantiates that human health depends not only on physiological factors, social and environmental, infrastructure, theoretical knowledge, effective teaching, but also on the value of human's attitude to health components and on the personal representation of health saving.

The special attention is given to motor activity of future teachers in the educational process of high school and to the formation of their internal positive motivation to the health-saving competencies development. The structure of the higher school educational environment and the model of human behaviour have been considered in the article.

***Article's purpose** was to research students' subjective representation of health preserving.*

***Methodology.** To solve the tasks of the study we used the following research methods: analysis and generalization of data of scientific and methodological literature, psychological and pedagogical observation, questionnaire, methods of mathematical statistics for processing research results. The study involved 63 students of different specialties of T. H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium».*

***The scientific novelty** of the research is that 1) for the first time psychological and social determinants in the formation of attitude toward a health and to the health-saving behaviour of future teachers of different specialties were tested; 2) specified the meaning and constituents of the notion «health saving».*

***Conclusions.** The results indicate that students' subjective representation about health preserving differs in internality level attitude to health, value orientations, self-appraisal of health.*

Further researches of the problem are connected with working out of the scientifically proved teaching methodology for future teachers' health-saving competence formation.

Key words: *subjective representation, student youth, health preserving.*

Стаття надійшла до редакції 24.10.2020 р.

Рецензент: Рецензент: доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України М. О. Носко